

A kommunikáció tényezői és funkciói:

Feleletterv:

- kommunikáció fogalma
- kommunikáció tényezői (feladó, címzett, üzenet, kód, közös nyelv, csatorna, kód, közös valóság, közös ismeret, közös előzmény, beszédhelyzet, kapcsolat, zaj)
- kommunikáció célja (tájékoztató, kifejező (érzelmi, emocionális), felhívó, kapcsolatteremtő, -fenntartó, -lezáró, esztétikai (gyönyörködtető), értelmező (metanyelvi) funkció)
- kommunikáció típusai (egy- és kétirányú, közvetett, közvetlen, verbális, nonverbális, vizuális)

Bevezetés:

A kommunikáció szó a latin communicatio szóból származik, melynek jelentése tájékoztatás, közlés, információk cseréje. A kommunikáció valamilyen erre szolgáló eszköz vagy jelrendszer segítségével jön létre élőlények (emberek, állatok), élőlények és gépek, vagy csak gépek között.

A kommunikáció tényezői:

Ahhoz, hogy kommunikáció létrejöhessen több tényezőre van szükség.

- A résztvevők, üzenet: legalább 2 résztvevő szükséges, a **feladó** és a **címzett**. A feladó az, aki különböző jelek segítségével **üzenetet** küld a címzettnek, és a címzett erre válaszol.
- Kód, közös nyelv: a kommunikációs folyamatban **nyelvi** és **nem nyelvi kódokat** használunk. Ahhoz, hogy a kommunikáció sikeres legyen a felhasznált kódot minden résztvevőnek ismernie kell, ez a **közös nyelv**.
- Csatorna: az üzenet a **csatornán** keresztül jut a feladótól a címzettig. A csatorna lehet csak hallható (*telefon*), csak látható (*levél*), csak érezhető (*tapintás*) vagy egyszerre többféle is (*beszélgetés*).
- Közös valóság és előismeret: A **közös valóság** azt a valóságdarabot jelenti, amelyet mindkét félnek ismernie kell a világból ahhoz, hogy a kommunikáció hatékony legyen. A sikeres kommunikáció további feltétele, hogy a résztvevőknek megfelelő ismeretük legyen a tárgyról, amiről beszélgetnek. Ez a **közös előismeret**.
- Közös előzmények: a **közös előzmény** nem szükséges feltétele a kommunikációnak, de nagyban segíti azt, hiszen a felek olyan dolgokról beszélnek, amiket közösen éltek át, így van, hogy félszavakból is megértik egymást.
- Beszédhelyzet és kapcsolat: az kommunikáció mindig egy adott helyzetben játszódik le, az **üzenetnek** mindig csak abban a helyzetben van jelentése. Ebbe a **beszédhelyzetbe** foglaltatnak a külső és belső körülmények, a partnerek viselkedése, nyelvi és nem nyelvi jelek és a résztvevők közötti **kapcsolat**.
- Zaj: **zajnak** nevezünk minden olyan tényezőt, ami valamilyen módon zavarja a kommunikációs folyamatot.

A kommunikáció célja:

Beszédhelyzettől és üzenettől függően a kommunikációnak más-más célja lehet.

- **Tájékoztató szerep:** a feladó közölni akar valamit, tájékoztatni akarja a címzettet, általában kijelentő mondatokkal.

- **Kifejező szerep:** a feladó érzelmeiről, hangulatát, érzéseit akarja közölni, gyakran felkiáltó és óhajtó mondatokkal.
- **Felhívó szerep:** a feladó cselekvésre szeretné késztetni a címzettet felszólító mondatokkal.
- **Kapcsolatteremtő szerep:** a kommunikációt valamilyen formában meg kell nyitni (*köszönés, megszólítás*), kapcsolatot kell teremteni.
- **Kapcsolatfenntartó szerep:** a kommunikációt fenn kell tartani, ezt legtöbbször kérdő mondatokkal tesszük.
- **Kapcsolatlezáró szerep:** minden beszélgetést illik lezárni, elbúcsúzni, tehát a kapcsolatlezáró szerep is fontos.
- **Esztétikai szerep:** az üzenet közlése mellett sokszor a gyönyörködtetés is célja a kommunikációnak.
- **Értelmező funkció (metanyelvi funkció):** a nyelv segítségével beszélünk a nyelvről (pl. ismeretlen szó, vagy nem nyelvi jelek értelmezése).

A kommunikáció típusai:

A kommunikációs folyamat irányultságát illetően beszélhetünk **egyirányú és kétirányú kommunikációról**.

- A kommunikáció egyirányú, ha a címzett nem töltheti be a feladó szerepét a kommunikáció során. (*előadás, tanóra, televízió, rádió, könyvolvasás*)
- A kommunikáció kétirányú, ha a beszélő és a hallgató állandóan szerepet cserél. (*beszélgetés, telefonálás, vita*)

A kommunikáció típusait aszerint is megkülönböztetjük, hogy a résztvevők milyen módon vannak jelen térben és időben.

- Ha a résztvevők ugyan abban az időben és helyen vannak, akkor a kommunikáció **közvetlen**.
- Ha a beszélgetés nem egy térben vagy nem egy időben történik, akkor **közvetett** kommunikációról beszélünk.

A kommunikáció ezen fajtái is lehetnek egy- és kétirányúak. Bármelyik típusról is van szó, minden emberi kommunikáció tartalmaz nyelvi (verbális) és nem nyelvi (nonverbális) elemeket.

A kommunikáció folyamata:

